

Afstudeerplan The charged void
Een woon-werk gebouw in de Spaarndammerbuurt

Juliette Gilson

In calling our collected works *The Charged Void: Architecture*, we are thinking of architecture's capacity to charge the space around it with an energy which can join up with other energies, influence the nature of things that might come . . . a capacity we can feel and act upon, but cannot necessarily describe or record.

—PS

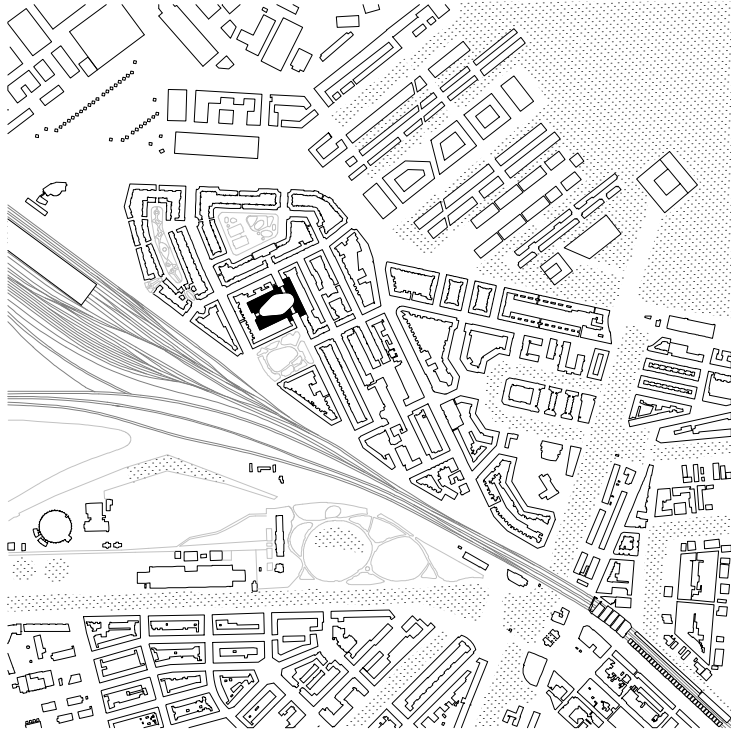

Juli 2017
Spaarndammerschoollocatie

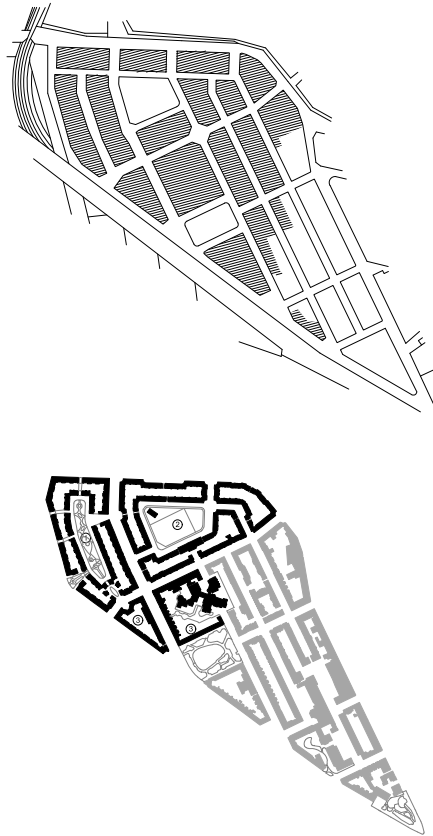
*Juli 2017
Spaarndammerplantsoen
Jo, zijn hond en zijn splinternieuwe achtertuin deur*

*16 september 2017
als ik je iets mag vertellen over X
wat ik persoonlijk zag
en ervoer
zou ik je laten weten dat
ik betoverd was door
de grootte van de bomen
de ruwheid en woestheid
de restanten van de school
de treurigheid van achtergevels
de toren van Het Schip
de verschillende gezichten van de plek
en vooral Jo en zijn tuin
op dit moment
bevind ik mijzelf weer op dezelfde plek
vóór deze groene omheining
elke keer als ik mijn ogen bijna sluit
om X van een afstand te beschouwen
ontdek ik iets anders
het is laat en donker
niets beweegt
een paar lampjes branden nog steeds
de locatie lijkt net een filmset
op de voorgrond, zeer scherpe twijgen
in het midden, de restanten van de oude school
komen in het wilde gras tevoorschijn
op de achtergrond
de opgelichte ramen van de achtergevels
spelen de hoofdrol
maar het licht is te fel
of misschien sta ik te ver weg
nauwelijks kan ik zien
wat er zich achter de ramen afspeelt
teleurgesteld, ga ik weg*

Situatietekening

De Spaarndammerbuurt kent een reeks intrigerende bouwwerken. Het Zaanhof, het Zaandammerplein, het Schip en de gebouwen van de Klerk aan het Spaarndammerplantsoen. Deze destijds grote gebaren hebben tot indrukwekkende en experimentele iconen geleid, waarmee de buurt zich nu kan profileren als een plek met een uitdagend en nieuwsgierig architectonisch klimaat. Bewust van de potentie van de plek, onderzoekt mijn afstudeerproject enerzijds de relatie tussen publieke open ruimtes en private interieurs en anderzijds is het een zoektocht naar de eigenheid van de architectuur.

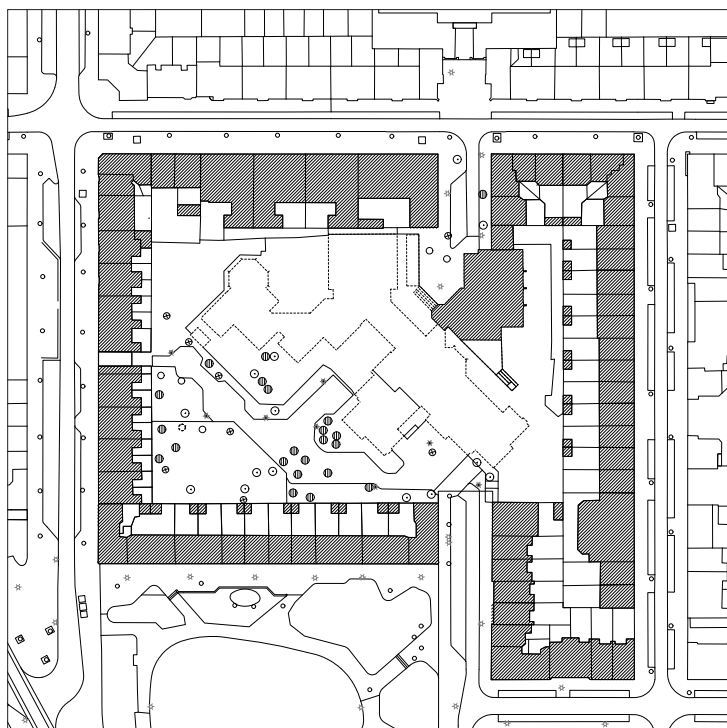
1 Oorspronkelijk plan Spaarndammerbuurt

2 Gerealiseerd plan Spaarndammerbuurt met in het grijs het eerste deel uit Plan Kalff en in zwart het plan Van der Mey.

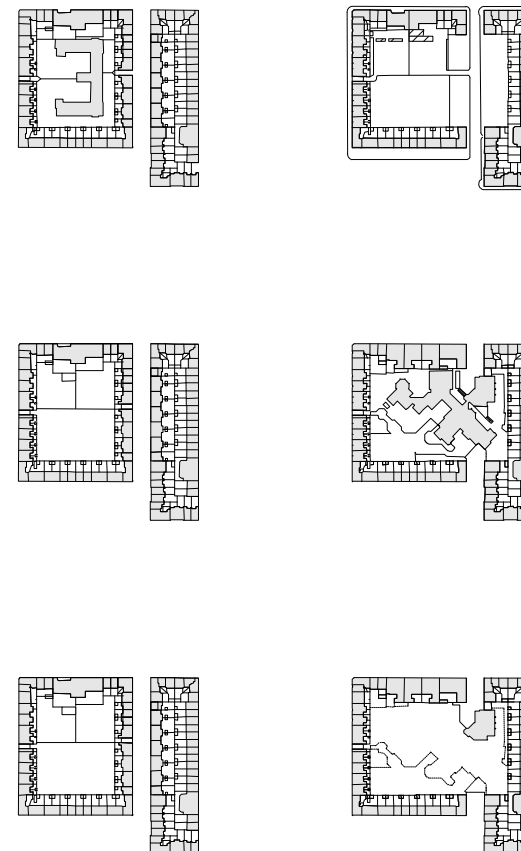

Sequenties

Spaarndammerbuurt

Plattegrond bestaande situatie

Aanpassingen door de tijd
1911 - 1938
1948
1960

1977 - 1978
1986
2017

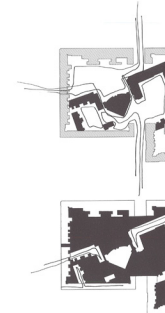
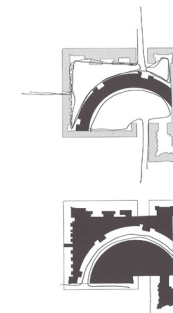
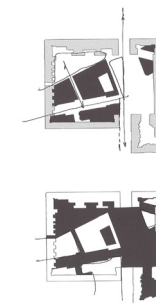
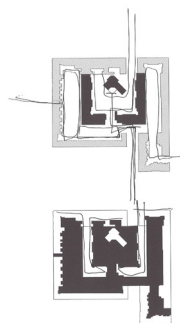
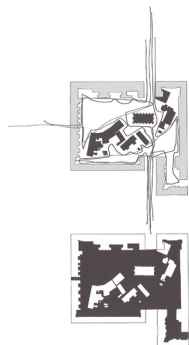
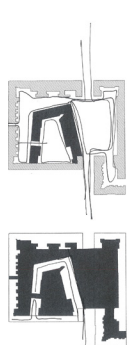
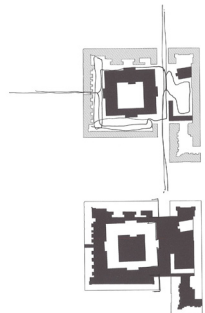
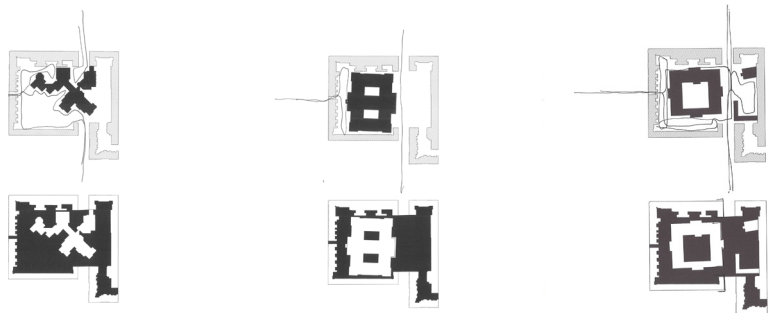

1937
 René Magritte
In Praise of dialectics

'The charged void'
 Aaneenschakeling van openbare ruimtes

Het project zoomt in op de formele karakteristieken van de stad, namelijk de wederzijdse relatie tussen het gebouwde object en de ruimte tussen deze objecten. De ruimte of de leegte heeft evenzeer, als bouwen, een vorm en een aanwezigheid.

Onderzoek
Projecties op locatie

1 Spaarndammerschool
4 Hunzestraat (huis)

2 Paleis op de Dam
5 Dorp Sloterdijk

3 Scheepvaartmuseum
6 Openluchtschool

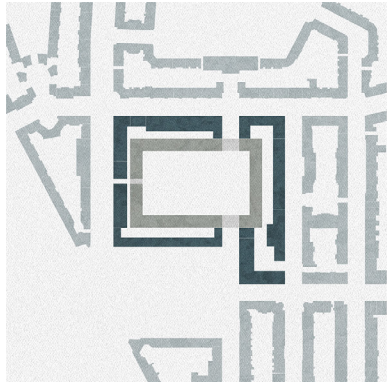
Onderzoek
Projecties op locatie

1 Begijnhof
4 Bijlmerbajes

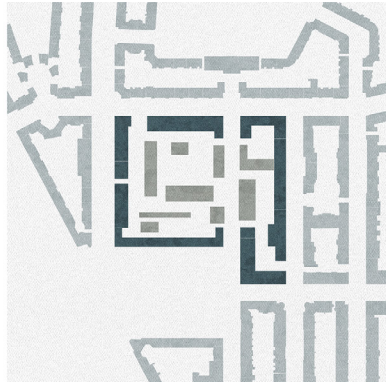
2 Academie van bouwkunst
5 Amsterdam Arena

3 Andreas ensemble
6 Cinetol

November 2017

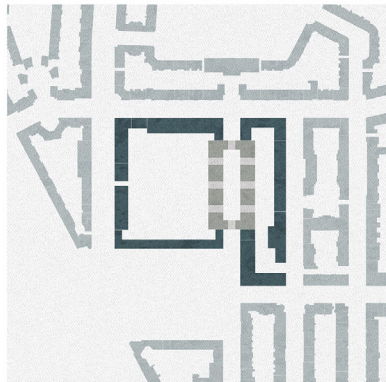
November 2017

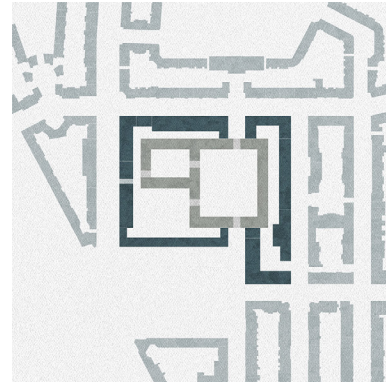
November 2017

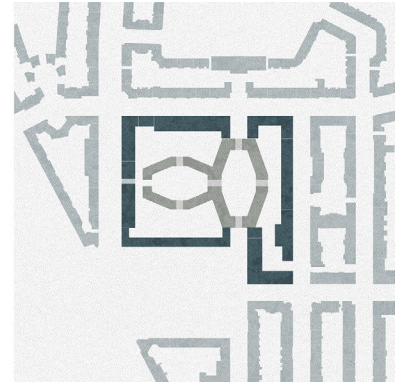
November 2017

December 2017

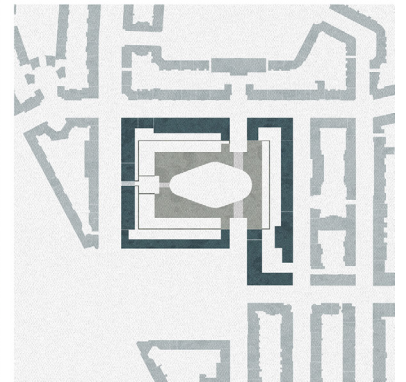
December 2017

Maart 2017

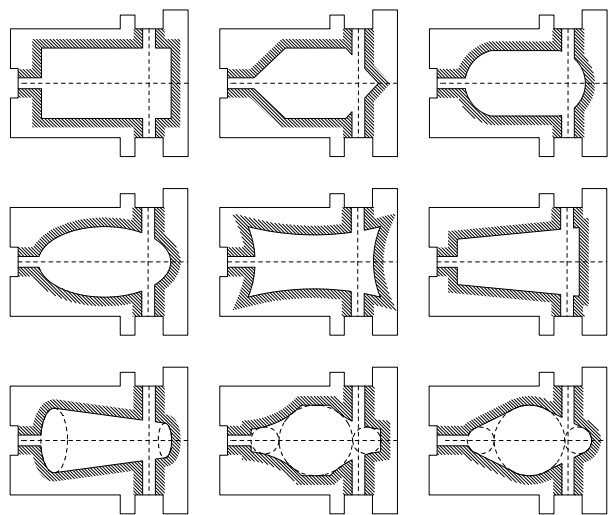

Juni 2017

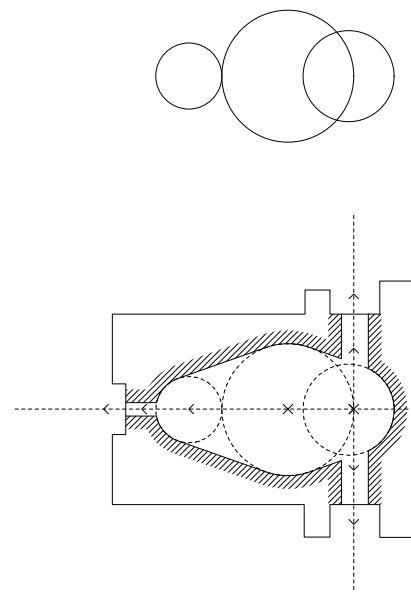

De vorm en identiteit van het binnen gebied werd nauwkeurig bestudeerd. Uit de studie bleek dat ronde of afgeronde vormen een extra spanning brachten aan het hof en contrasteerden met het geometrische en het orthogonale van het bouwblok zelf.

De resulterende vorm, bij uitstek architecturaal en ruimtelijk, is een constellatie van drie cirkels die de sequentie bevordert. De eerste cirkel staat centraal op de Krommeniestraat en maakt de verbinding tussen de Hembrugstraat en het Spaarndammerplantsoen. De tweede vormt de body van het plein en de derde symboliseert de overgang naar de tuin en naar de bestaande poort aan de Oostzaanstraat.

Onderzoek
Morfologie binnengebied

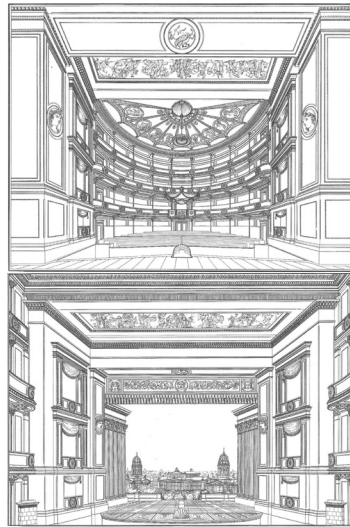

Resulterende vorm
Constellatie van drie cirkels

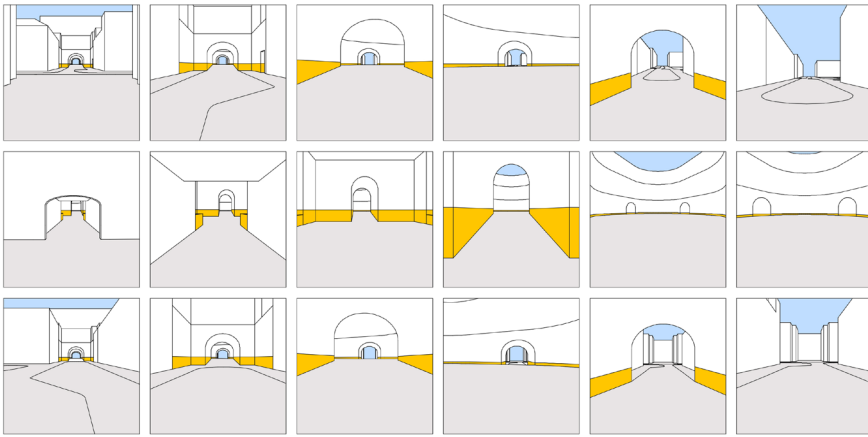

1 Meerluis, Park Meerwijk, Bergen
1917 Margaret Staal-Kropholler

2 Schauspielhaus, Berlin
1818-21, Schinkel

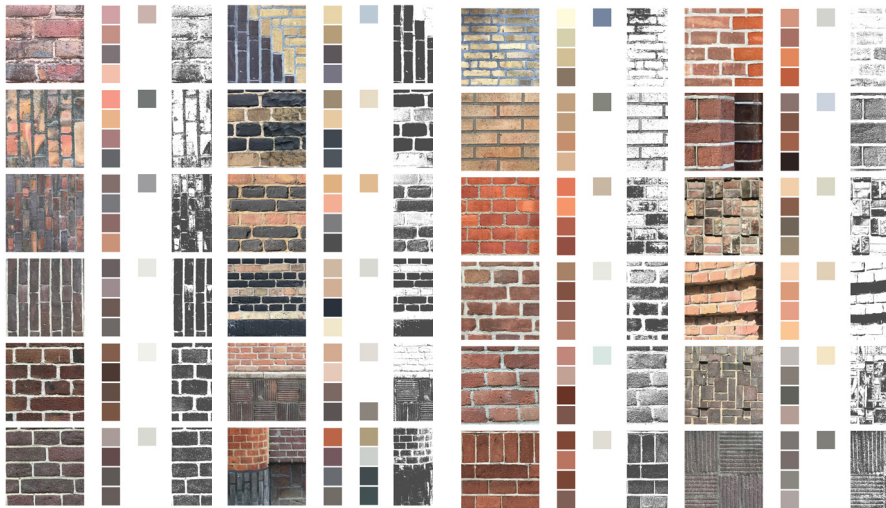

Het binnenplein is een stedelijk interieur, een decor met het alledaagse als schouwspel. Een intieme stadskamer met sterke begrenzingen die zal bijdragen aan de verlevendiging van de buurt en aan het collectieve karakter van zijn omgeving. Eenmaal binnen het stedelijk interieur lijken de omgeving en de stad net de functie van decor te vervullen.

Het project sluit aan op de traditie van de Amsterdamse school door het toevoegen van een nieuw openbaar binnen gebied en door het introduceren van drie nieuwe poorten en openbare doorgang routes. Deze verbinden de grote assen van de buurt met elkaar en vormen een geleidelijke overgang tussen het openbare en het private domein.

De drie poorten zijn de entree van het plan en verwelkomen zowel de bezoeker, de bewoner als de buurtgenoten.

Onderzoek materialisatie
Spaarndammerbuurt

De materialiteit onderstreept het verlangen naar een gebouw met een stevig, robuust en permanent karakter.

Het hof met zijn afgeronde vorm krijgt zijn ruimtelijke expressie door de ritmiek van de penanten. Naarmate de naderende beweging van de bewoner en bezoeker, verandert de verschijning van het gebouw door de confrontatie tussen het orthogonale en de afgeronde vorm. Het hof wordt uitgevoerd in groen genuanceerd geglazuurd metselwerk, om de kleur te laten beïnvloeden en het licht te kunnen laten weerkaatsen. Een geestig motief weeft zich door de bakstenen kolommen en geeft de plek een zekere frivoliteit.

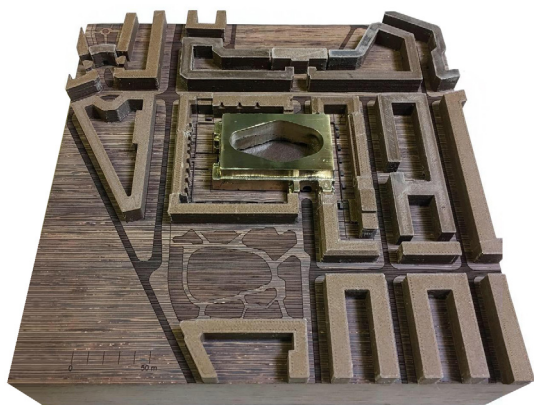

Climat de France, Alger
1957, Fernand Pouillon

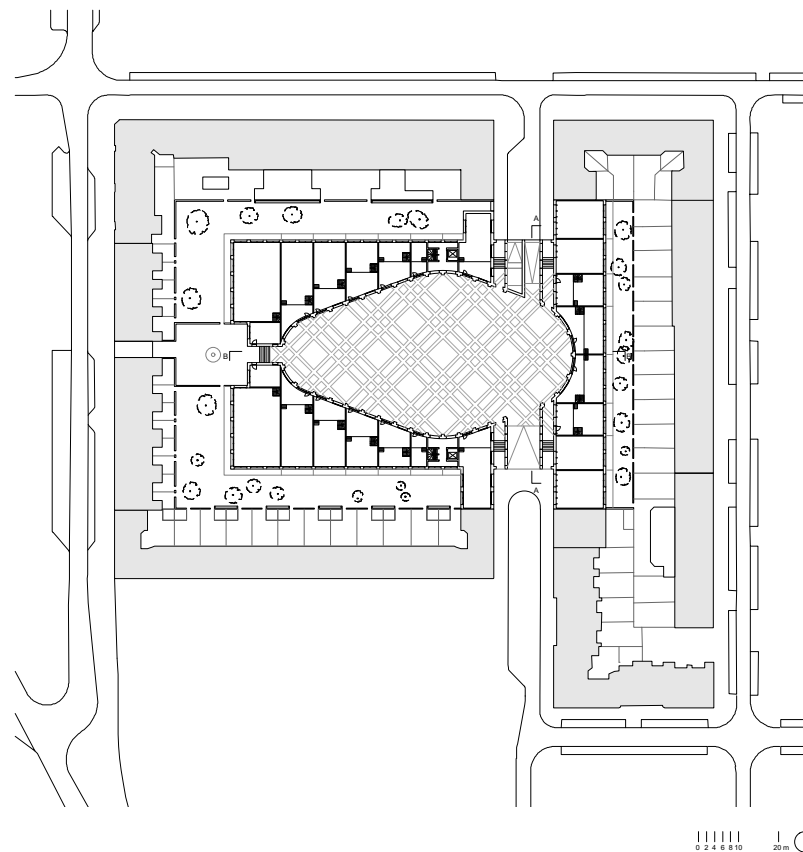

Design drawings of Schloss Orianda, Krim
1873, Karl Friedrich Schinkel

Het gewenst beeld is een hooghartig, fier en optimistisch gebouw. Binnen de grenzen van het architectonisch volume bestaan een grote flexibiliteit en diversiteit aan plattegronden. Het wonen als een conglomeraat van sociale, professionele en commerciële activiteiten. Een huisvesting voor uiteenlopende generaties bewoners. Jongeren, ouderen, gezinnen, starters en ondernemers hebben hier een plek.

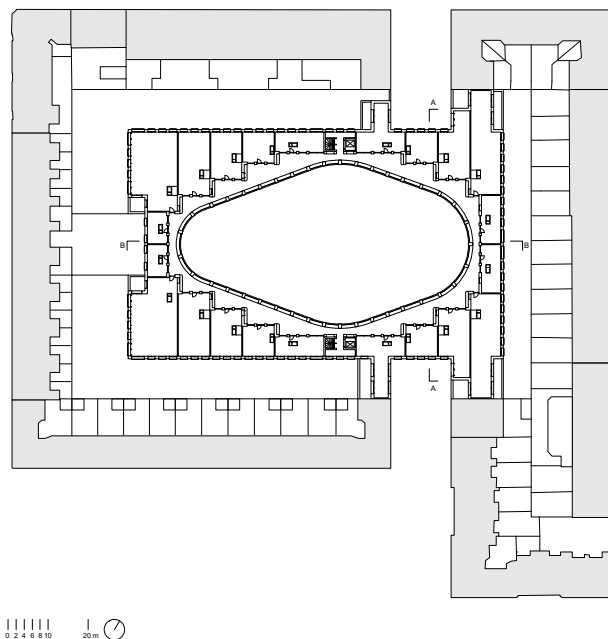

*Situatie
Maquette Studio KU+*

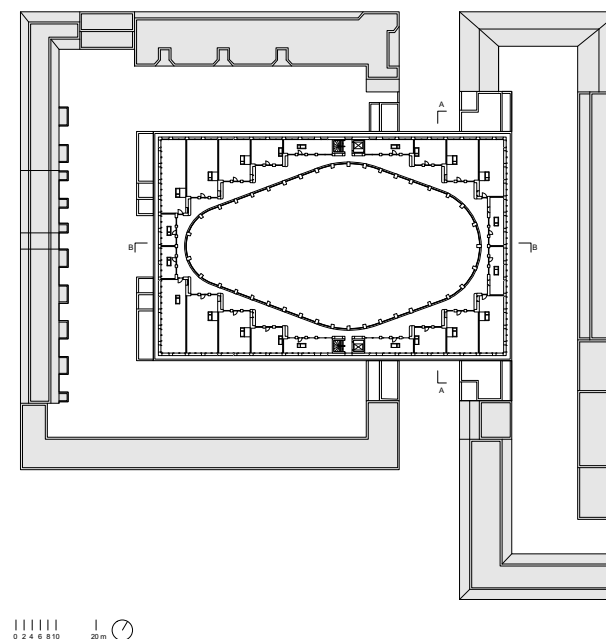
Plattegrond begane grond

Aan het plein, bevinden zich grondgebonden maisonnettes met een terras aan een gemeenschappelijke. Deze zijn gegroepeerd rondom een plein, een stadskamer, waar alle omwonenden gebruik van kunnen maken. De grens tussen plein en woning is met zorg vormgegeven. Sommige puien kunnen ook dienstdoen als zitbank, een aantrekkelijke mogelijkheid tot ingebruikname van de rand.

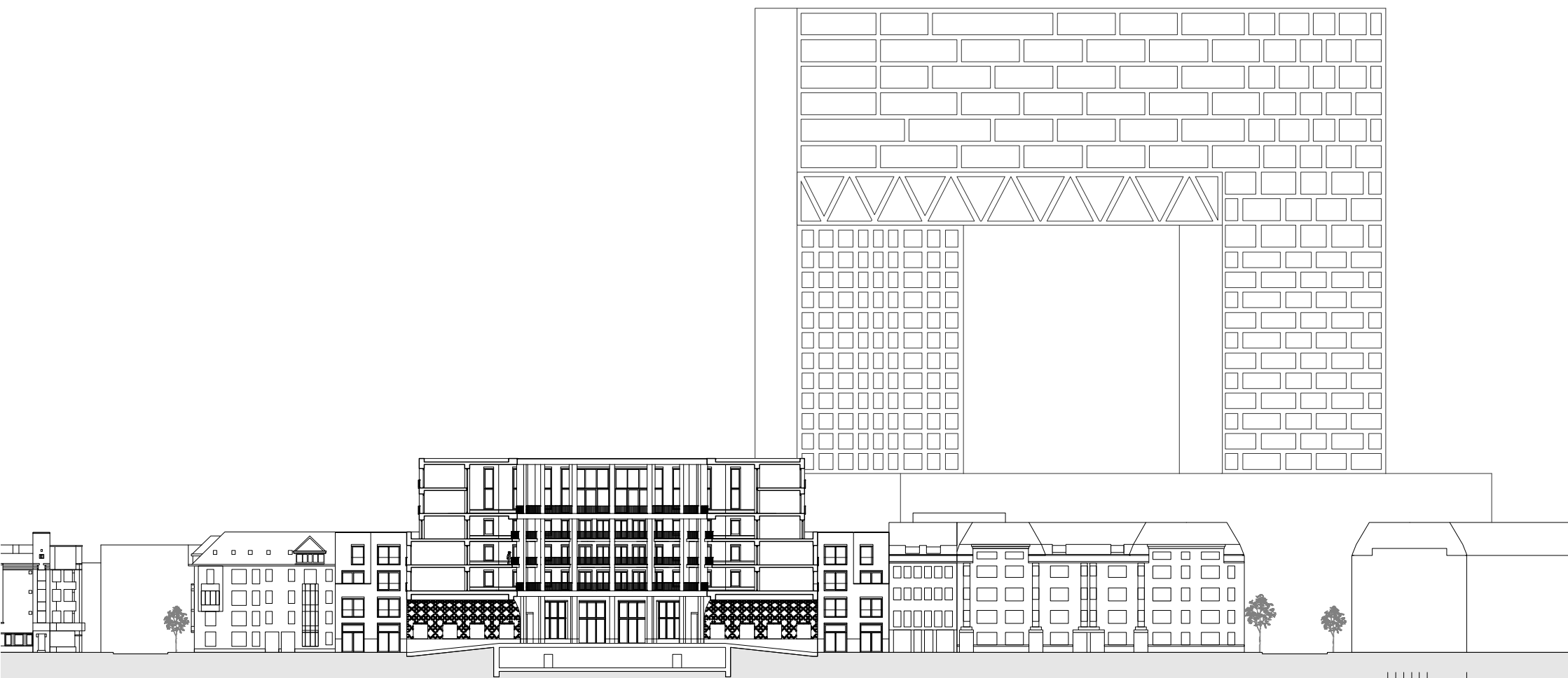
Plattegrond tweede verdieping

Op de verdiepingen bevinden zich gelijkvloers appartementen ontsloten door een galerij. Deze zone, tussen het openbare domein en de particuliere woningen, wordt gedeeld door alle gebruikers en dient ook als een ruim collectief balkon. Een geschikte plek voor ontmoeting en om uit te kijken over het plein. Een katalysator voor leven en activiteit.

Plattegrond vijfde verdieping

Op de twee hoogstgelegen verdiepingen, met een uitzicht over de stad, liggen dubbel-hoge ruimtes. Deze zijn voorzien van grote raampartijen die de nauwe relatie tussen het omliggende dak landschap en het hof versterken. De verschillende set backs worden benut als dakterrassen.

0 2 4 6 8 10 20 m

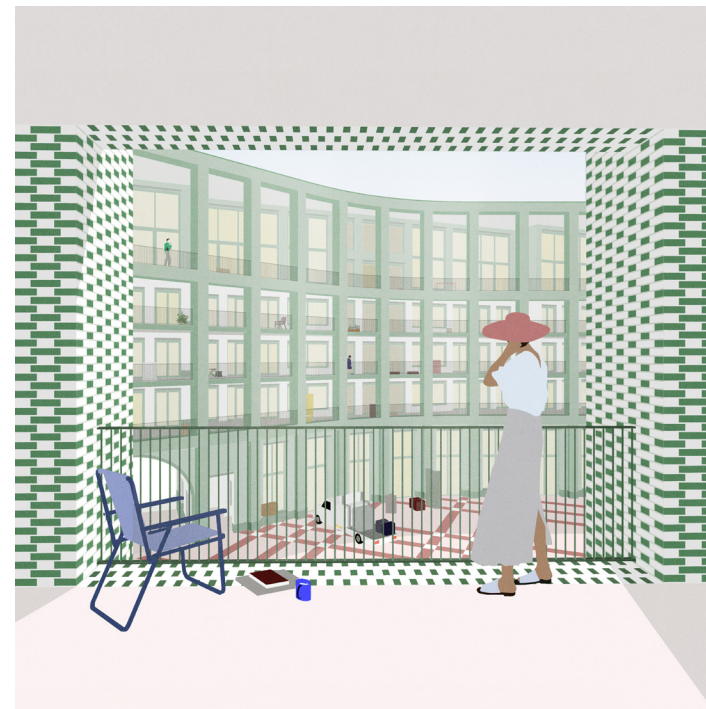

Impressie begane grond, hofzijde

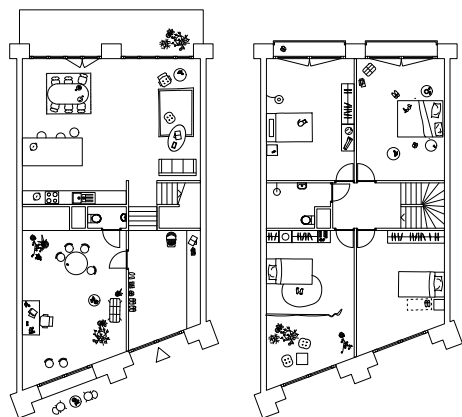
Het gebouw biedt woningtypen aan, die nog zeer beperkt aanwezig zijn in de Spaarndammerbuurt. De 101 units kennen een variatie in oppervlakten van 38m² tot 250 m². Naast woningen zijn er ook verschillende vormen van bedrijvigheid toegevoegd aan het plan. Zo ontstaat bedrijvigheid aan het plein waarmee de levendigheid en betrokkenheid met de buurt vergroot wordt.

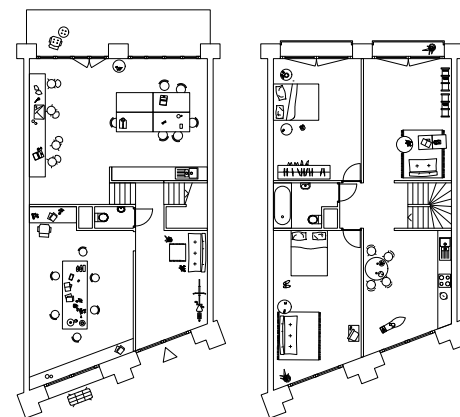
Impressie begane grond, tuinzijde

Impressie tweede verdieping, hofzijde

Unit 195 m2, begane grond en +1, scenario 1

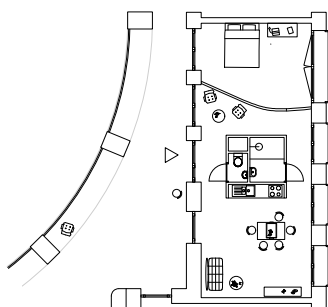
Unit 195 m2, begane grond en +1, scenario 2

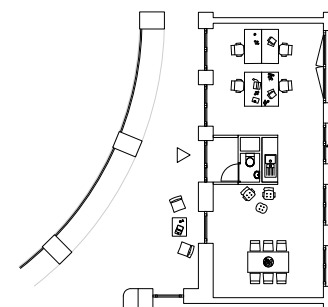
Impressie tweede verdieping, tuinzijde

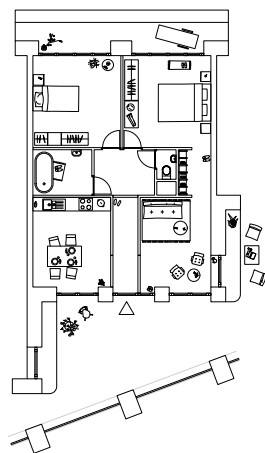
Impressie vijfde verdieping, tuinzijde

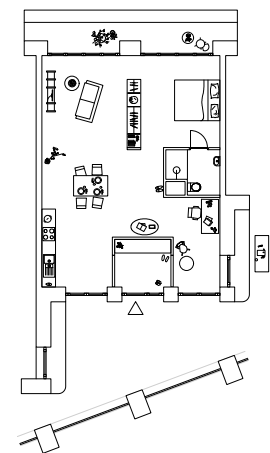
Unit 60 m2, tweede verdieping, scenario 1

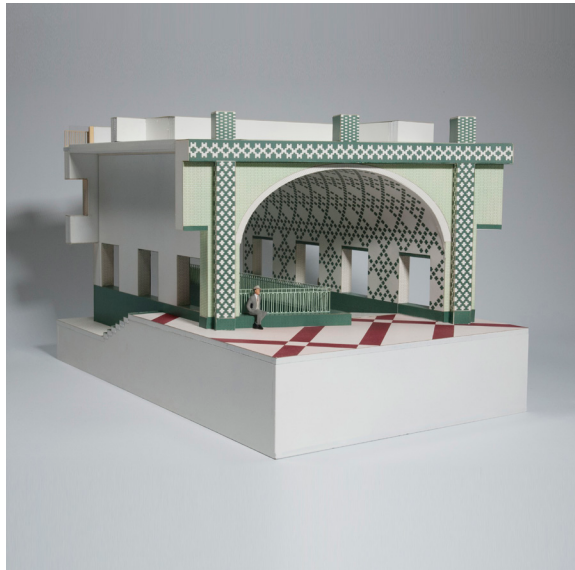
Unit 60 m2, tweede verdieping, scenario 2

Unit 75 m2, vierde verdieping, scenario 1

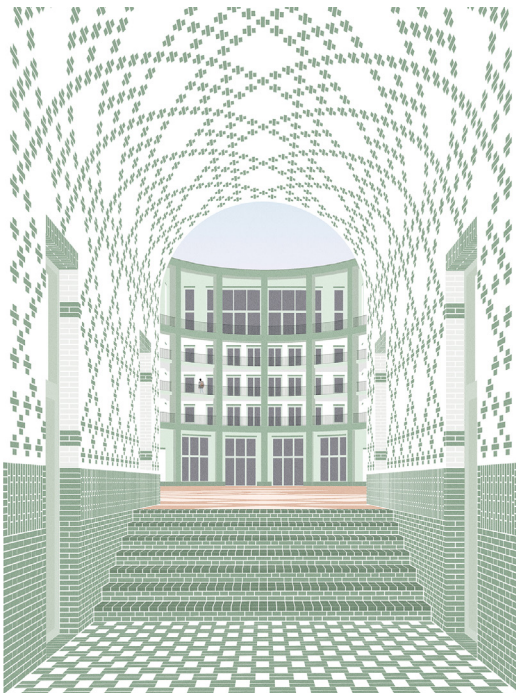
Unit 75 m2, vierde verdieping, scenario 2

Fragment 1:50
Poort aan de Krommeniestraat

Het gebouw is beschouwd als een zogenaamde 'solid'. Een gebouw met een duurzame schil, die zich bewust neutraal opstelt in het interieur om de dynamiek van steeds veranderde programma's te kunnen accommoderen. Een flexibel casco wordt gebouwd. De structuur laat ook op langere termijn toe het wonen aan te passen aan nieuwe inzichten.

Tegelijkertijd gaat de opgave verder dan enkel een duurzame gevel. Het plein zal bijdragen aan de verlevendiging van de buurt en aan het collectieve karakter van zijn omgeving. Collectiviteit dat beschikbaar is voor de nieuwe bewoners maar ook voor de buurt. Een gebouw die de buurt verstrekt en tegelijkertijd ook aantakt op het bestaande stedelijk weefsel.

Impressie poort tuinzijde

1937
Rene Magritte
In Praise of dialectics

*Procesboek
Augustus 2017 - September 2018 (375 pagina's)*

B

Bijlsma, Like, Groenland, Jochem. *De tussenmaat, The intermediate Size*. SUN, Nederland 2006

Boettger, Till. *Threshold Space. Transitions in architecture. Analysis and design tools*. Basel: Birkhäuser Verlag, GmbH 2014

C

Caruso, Adam and Thomas, Helen. *Asnago Vender and the Construction of Modern Milan*. Zurich: gta Verlag, 2017.

Christ, Emanuel and Gantenbein, Christoph. *TYPOLOGY Hong Kong, Rome, New York, Buenos Aires. Review No. II*. Zurich: Park Books, 2012.

F

Furnari, Michele. *Formal Design in Renaissance Architecture, from Brunelleschi to Palladio*. NY: Rizzoli International Publications, 1995.

G

Gehl, Jan. *Life between buildings*. Washington: Island Press. 2011

H

Hejduk, John. *Soundings, a work by John Hejduk*. Edited by Kim Shkapich. Rizzoli Internationals Publications, Inc. NY 1993

Hejduk, John. *Vladivostok, a work by John Hejduk*. Edited by Kim Shkapich. Rizzoli Internationals Publications, Inc. NY 1989

J

Jallon, Benoit, and Napolitano, Umberto. *Paris Haussmann. Modèle de ville*. Zurich : Park Books and Paris : Pavillon de l'Arsenal, 2017.

K

Krier, Rob. *Town Scapes. Contemporary interpretations in Traditional Urbanism*. Basel, Switzerland: Birkhäuser, 2003.

O

Oase #86. *Barok / Baroque*. Rotterdam: Nai Publishers, 2011.

P

Pevsner, Nikolaus. *Visual Planning and the Picturesque*. Getty Publications, 2010.

R

Rossi, Aldo. *A scientific autobiography*. Translated by Venuti, Lawrence. Cambridge: The MIT Press, 1981

Rowe, Colin, and Koetter, Fred. *Collage City*. Cambridge: The MIT Press, 1978.

S

Smithson, Alison and Peter. *The space between*. Köln: Verlag der Buchhandlung Walther König, 2017.

Smithson, Alison and Peter. *The charged void: urbanism*. The Monacelli Press, 2005.

Stirling, James. *Michael Wilford and associates: buildings and projects 1975-199*. Thames & Hudson, 1994.

Stahl, Caroline and Firley, Eric. *The Urban Housing Handbook*. New York: John Wiley & Sons Inc, 2011.

T

Tschumi, Bernard. *The Manhattan transcripts. Architectural Design, 7/8 Holland street*, London W8, 1981

U

Ungers, Oswald Mathias. *Designing and thinking in images, metaphors and analogies*, Divisare Books 35, 2017. Originally published in Ungers, Oswald Mathias. *Morphology: City Metaphors*. Köln: Verlag der Buchhandlung Walther König, 1982

Ungers, Oswald Mathias, Vieths Stefan. *The dialectic city*. Milan: Skira editore, 1997.

Ungers, Oswald Mathias. *Die Thematisierung der Architektur*. Stuttgart: Deutsches Institut für Stadtbaukunst, 1983.

Ungers, Oswald Mathias. *Sieben Variationen des Raumes über die Sieben Leuchter der Baukunst von John Ruskin*. Stuttgart: Verlag Gerd Hatje, 1985.

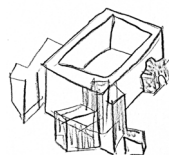
V

Venturi, Robert. *Complexity and contradiction in architecture*. New York: The Museum of Modern Art, 1966.

W

Whyte, William H. *The social life of small urban spaces*. US: Edwards Brothers, 1980.

Wingender, Jan Peter. *Brick, an exacting material*. Amsterdam: Architectura & Natura Publishers and authors, 2016.

Academie van bouwkunst
Amsterdam
September 2018

Juliette Gilson
juliette_gilson@hotmail.com
+31 6 27 330 344

Mentor
Jan Peter Wingender

Graduation committee
Anne Dessing
Jarrik Ouburg